

Dosarul nr. 2ra-1470/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud: R. Pascari)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Panov, I. Țurcan, V. Pruteanu)

Î N C H E I E R E

09 decembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Irina Zaharova reprezentată de avocatul Nicolae Daniliuc,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Irina Zaharova împotriva Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a plângerii, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de asistență juridică,

împotriva deciziei din 09 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Irina Zaharova reprezentată de avocatul Nicolae Daniliuc și s-a menținut hotărârea din 02 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă :

La 27 mai 2019 Irina Zaharova reprezentată de avocatul Nicolae Daniliuc, în baza mandatului seria MA nr. 1132933 din 27 mai 2019, împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la judecare în termen rezonabil a plângerii, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

În motivarea acțiunii avocatul Nicolae Daniliuc a indicat că la 14 decembrie 2018 Irina Zaharova s-a adresat judecătorului de instrucție al Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani cu plângere împotriva acțiunilor ilegale ale Procurorului mun. Chișinău.

Conform art. 313 alin. (4) din Codul de procedură penală, plângerea se examinează de către judecătorul de instrucție în termen de 10 zile.

Deși plângerea împotriva acțiunilor ilegale ale Procurorului mun. Chișinău a fost depusă la Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, la 14 decembrie 2018, totuși aceasta a fost soluționată abia la 20 martie 2019, cu depășirea termenului de 10 zile prevăzut de lege în acest sens.

Consideră reprezentantul reclamantei că instanța de judecată a încălcat în mod flagrant termenul legal de examinare a plângerii, prin ce a fost lezat dreptul Irinei Zaharova la judecare în termen rezonabil a plângerii din 14 decembrie 2018.

Odată ce art. 313 alin. (4) din Codul de procedură penală, cert, imperativ și expres stipulează că judecătorul de instrucție este obligat să examineze o astfel de plângere în termen de 10 zile din momentul depunerii acesteia în instanța de judecată, este de asemenea și dreptul autorului plângerii, la caz a Irinei Zaharova, ca aceasta să fie examinată de instanța de judecată în termen legal de cel mult 10 zile de la depunerea plângerii în instanță.

Prin tergiversarea intenționată a examinării plângerii, Irinei Zaharova i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil garantat de art. 6§1 din CțEDO și de Protocoalele adiționale la Convenție.

La fel a fost încălcat art. 1 din CțEDO, care reglementează obligația statului de a recunoaște oricărei persoane, aflate sub jurisdicția sa, drepturile și libertățile protejate de Convenție.

Prin încălcarea de către instanța de judecată a termenului la examinarea în termen de 10 zile a plângerii din 14 decembrie 2018, Irinei Zaharova i-a fost cauzat un prejudiciu moral garantat atât de legislația națională, cât și art. 41 din CțEDO, pe care îl estimează în mărime de 300.000 de lei, care constituie o satisfacție echitabilă suficientă pentru ai compensa dreptul încălcat pretins.

A menționat avocatul Nicolae Daniliuc că reieșind din prevederile art. 2 din Legea privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești nr. 87 din 21 aprilie 2011, prejudiciul cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se repară indiferent de vinovăția instanței de judecată. Reparația prejudiciului se face de la bugetul de stat.

Totodată, potrivit art. 1 alin. (2) din Legea nr. 87 din 21 aprilie 2011, aplicarea și interpretarea termenilor din prezenta lege se fac prin prisma legislației naționale, a prevederilor Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

Consideră că termenul de 10 zile prevăzut în art. 313 alin. (4) din Codul de procedură penală este echivalent cu un an de satisfacție echitabilă din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului pentru încălcarea dreptului la judecare în termen rezonabil a unei cereri.

În contextul enunțat, a solicitat Irina Zaharova reprezentată de avocatul Nicolae Daniliuc admiterea acțiunii, constatarea faptului încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a plângerii din 14 decembrie 2018, încasarea sumei de 300.000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și 6.000 de lei cheltuieli de asistență juridică.

Prin hotărârea din 02 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de Zaharova Irina a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 02 octombrie 2019 Irina Zaharova reprezentată de avocatul Nicolae Daniliuc a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 26 noiembrie 2019 a prezentat partea motivată a apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a hotărârii din 02 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

Prin decizia din 09 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Irina Zaharova reprezentată de avocatul Nicolae Daniliuc și s-a menținut hotărârea din 02 septembrie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, prima instanță și instanța de apel au motivat soluțiile prin faptul că Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale la art. 6§1 statuează că orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

Subsecvent, Convenția protejează dreptul persoanei de a fi examinată în termen rezonabil cauza îndreptată împotriva acestei persoanei, însă nu a plângerii depuse în ordinea art. 274 din Codul de procedură penală împotriva unui terț.

Reieșind din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, încălcarea termenului rezonabil a fost apreciată după următoarele criterii: *complexitatea cauzei*, în acest aspect s-a reținut că cauza examinată de judecătorul de instrucție nu a fost dificilă din punct de vedere factologic sau juridic, nu a prezentat nicio complexitate, deoarece pe dosar au participat doar două părți: petiționara Irina Zaharova cu avocatul său Nicolae Daniliuc, și procurorul; *comportamentul părților*, unde s-a stabilit că la judecarea plângerii depuse de Zaharova Irina, instanța a manifestat un comportament conform legislației în vigoare, respectând cu strictețe etapele procedurale de judecare a unei plângerii depuse.

S-a stabilit că judecătorul de instrucție la examinarea plângerii depuse de Zaharova Irina a ținut cont de principiul contradictorialității și egalității părților în drepturile procedurale, a creat condiții egale părților pentru exercitarea drepturilor lor.

Au conchis instanțele de judecată că nu fost încălcat dreptul reclamantei Zaharova Irina la examinare în termen rezonabil a plângerii din 14 decembrie 2018.

Totodată, s-a reținut că în materia pretinselor violări a duratei procedurilor penale, parte civilă/victimele, persoanele care au înaintat o sesizare, martorii, alte persoane participante în proces, în afară de acuzat (bănuț, învinut, inculpat), nu pot pretinde încălcarea dreptului la durata nerezonabilă a procedurilor penale, or, articolul 6§1 din CțEDO, sub aspectul său penal, poate fi invocat numai de persoana căreia i s-a înaintat o acuzație. O excepție constituind situația când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil, și anume, examinarea excesivă de lungă durată a acțiunii civile în cadrul procedurilor penale. În această situație poate fi apreciată și durata procedurilor penale, dar începând cu momentul înaintării acțiunii civile, și doar luându-se în considerație criteriile aplicabile procedurilor civile.

Referitor la pretenția privind repararea prejudiciului moral, instanțele de judecată au notat că prevederile Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011, nu acordă dreptul în mod automat la repararea prejudiciului moral, în lipsa dreptului de a solicita acordarea acestui prejudiciu în temeiul legii enunțate și în lipsa dovezilor că persoana a suferit un prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege. Este important ca reclamantul să-și motiveze circumstanțele cauzei care justifică acordarea unei reparații și că aceasta să nu fie teoretică și iluzorie.

Pe final au concluzionat instanțele de judecată ierarhic inferioare că acțiunea Irinei Zaharova cu privire la pretinsa încălcare este neîntemeiată în condițiile în care la actele cauzei nu au fost anexate probe incontestabile, prin care s-ar confirma faptul că aceasta ar avea calitatea de acuzată în cauza penală, ce i-ar permite în baza Legii nr. 87 din 21 aprilie 2011 să revendice în judecată constatarea încălcării dreptului său la examinarea în termen rezonabil a cauzei respective.

La 15 iulie 2020 Irina Zaharova reprezentată de avocatul Nicolae Daniliuc a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei din 09 iunie 2020 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 02 septembrie 2019 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

În motivarea recursului Irina Zaharova reprezentată de avocatul Nicolae Daniliuc a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, cu interpretarea eronată a normelor de drept material.

Este eronată concluzia instanței de apel că termenul de 10 zile prevăzut la art. 313 din Codul de procedură penală nu este un termen rezonabil în sensul art. 6 din CțEDO, or, legiuitorul la adoptarea Codului de procedură penală a ținut cont de prevederile art. 6 din Convenție și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, considerând că termenul de 10 zile prevăzut la art. 313 din Codul de procedură penală este un termen limită și rezonabil de soluționare a plângerii de către judecătorul de instrucție.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la 09 iunie 2020.

Din actele cauzei rezultă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa Irinei Zaharova și avocatului acesteia, Nicolae Daniliuc, la 24 iunie 2020 (f.d. 94), însă nu se atestă date când a fost recepționată de către ultimii.

Astfel, recursul declarat la 15 iulie 2020, este în termen.

La 16 septembrie 2020 în adresa Ministerului Justiției a fost expediată copia recursului declarat de Irina Zaharova reprezentată de avocatul Nicolae Daniliuc, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, însă intimatul nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv (f.d. 107).

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;

- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Irina Zaharova reprezentată de avocatul Nicolae Daniliuc, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție notează că conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (*cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991*), pe când în

recursul depus de Irina Zaharova reprezentată de avocatul Nicolae Daniliuc, asemenea aspecte nu se regăsesc.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Irina Zaharova reprezentată de avocatul Nicolae Daniliuc, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Irina Zaharova reprezentată de avocatul Nicolae Daniliuc, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Nicolae Craiu

Mariana Pitic